

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมของชุมชน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการป่าชุมชนโคกบึงปรือ บทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการป่าชุมชนและแนวทางการดำเนินงานในการจัดการป่าชุมชนโคกบึงปรือต่อไปในอนาคตของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสระจรเข้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานทางราชการ สำรวจพื้นที่และรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาและเชิงสถิติ

ผลการศึกษาพบว่าพื้นที่ป่าชุมชนเป็นป่าพื้นราบขนาดพื้นที่ 3,510 ไร่ เป็นป่าผลัดใบรุ่นสอง มีสภาพป่าจำแนกได้ 2 ชนิด คือ ป่าเต็งรังและเบญจพรรณ ราษฎรในชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลสระจรเข้ได้ร่วมกันดูแลรักษาและจัดตั้งคณะกรรมการในการจัดการป่าชุมชนแห่งนี้จนประสบผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชน จนได้รับพระราชทานธงพิทักษ์ป่าเพื่อรักษาชีวิต จากพระหัตถ์ของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2542

สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและราษฎรในชุมชนพบว่าส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย สมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน การศึกษาระดับประถมศึกษา มีภูมิลำเนาในตำบลสระจรเข้ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก อาชีพรองรับจ้างและค้าขาย สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีรายได้พอ ๆ กับรายจ่าย มีเงินออมและหนี้สินไม่มากนัก

บทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสระจรเข้ในการจัดการป่าชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับสูงทุกด้านโดยเรียงลำดับบทบาทในแต่ละด้านคือบทบาทด้านการกำหนดเขตป่าชุมชน บทบาทด้านการขจัดความขัดแย้ง บทบาทด้านการฟื้นฟูและบำรุงรักษาป่าชุมชน บทบาทด้านการสร้างเครือข่ายป่าชุมชนและบทบาทด้านการรับผลประโยชน์จากป่าชุมชน

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีแนวทางในการพัฒนาป่าชุมชนโคกบึงปรือต่อไปในอนาคต เพื่อให้ป่าแห่งนี้อยู่คู่ตำบลสระจรเข้ โดยมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการเรียงลำดับดังนี้ จัดเวรยามป้องกันผู้บุกรุกตัดไม้ในป่าชุมชน การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจให้ราษฎรในชุมชนเห็นความสำคัญของป่าชุมชน รวมทั้งการขยายเครือข่ายป่าชุมชนให้กระจายไปในทุกตำบลในอำเภอด่านขุนทด กำหนดกติกาให้เหมาะสมกับพื้นที่และความต้องการของชุมชน กำหนดแนวเขตป่าชุมชนให้ชัดเจน จัดทำเรือนเพาะชำกล้าไม้ชุมชน และช่วยกันปลูกป่าเพิ่มขึ้น

สำหรับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการป่าชุมชน ได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่นบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจและไม่เห็นความสำคัญในการจัดการป่าชุมชน ปัญหาด้านองค์การบริหารส่วนตำบลขาดบุคลากรรับผิดชอบโดยตรงในการสอดส่องดูแลรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่น รวมทั้งขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างแท้จริง และองค์การบริหารส่วนตำบลขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ ขาดการประสานงานและข้อมูลข่าวสารด้านป่าไม้ ปัญหาเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อบทบาทในการจัดการป่าชุมชนของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานน้อยลง ดังนั้นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลควรได้รับการพัฒนาศักยภาพให้สามารถปฏิบัติงานด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านป่าชุมชนผ่านสื่อทุกประเภทให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจงานด้านป่าชุมชน อีกทั้งภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเพียงพอ ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทและศักยภาพในการปฏิบัติงานพัฒนาป่าชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น